

EESTI POLITSEILEHT

ADMINISTRATIIV-ÕIGUSLINE AEGKIRI.

Nr. 45 (203)

7. novembril 1925 a.

V. aastakäik

Ilmub üks kord nädalas — igal laupäeval.
 Tellimise hind: aastas Mk. 1000.—
 poolaastas „ 500.—
 veerandaastas „ 250.—
 Siseministeeriumile alluvatele asutustele ja nende
 ametnikkudele on tellimise hind:
 aastas Mk. 800.—
 poolaastas „ 400.—
 veerandaastas „ 200.—
 Üksik number maksab Mk. 25.—
 Tellimised — järgmise kuu esimesest päevast.

Avatud k 1,29—1,23. Toimetaja kõnetunnid k. 12—1
 Toimetus ja kontor: Tallinn, Toompea lossis. Tel. 103
 Kuulutuste hinnad:
 1/1 lehek. Mk. 4000.— || 1/4 lehek. Mk. 1000.—
 1/2 „ „ 2000.— || 1/8 „ „ 500.—
 1/3 „ „ 1350.— || 1/16 „ „ 250.—
 Tunnistuste kaotuste kuulutused Mk. 100.—
 Lehe eesküljel 75%, tekstis 100% kallim.
 Adressi muutmise 30 mk.
 Adress kirjade jaoks: Tallinn, Postkast nr. 338.
 Jooksev arve Eesti panga Tallinna osak. nr. 543

Sisu: 1) Eugen Maddison, Väljamaalaste liikumise ja elukoha muutmise vabaduse kitsendustest. 2) A. Liit, Tähtsamate kuritegude jälgimine. 3) Soovitavad muudatused politseiametnikkude distsiplinaarkaristuse määrukses. 4) Veel naispolitseist. 5) Berliini keskaadresslauast. 6) Rakvere kriminaalpolitsei jaosk üle A. Purri. 7) Spordi alalt. 8) Ametlik osa. 9) Kuulutused.

Väljamaalaste liikumise ja elukoha muutmise vabaduse kitsendustest.

Eugen Maddison.

Elmisel korral selgitades maksvate seaduste seisukohalt kodukoha õigust ("Eesti Politseileht" nr. 43), püüdsin näidata, et see õigus on põhiõigusena kindlustatud meie kodanikkudele. Meie kodanikke ei või Eestist välja saata, ei või ka neile, kui nemad väljamaal viibivad, takistusi teha Eestisse tagasitulekuks. Samuti ei või ka neile omavoliliselt, puht isiklise äranaagemise järgi keelata elamast seal, kus nemad soovivad, või välja saata nende elukohast. Selleks peavad seaduses otsekohe ettenähtud põhjused olema, ainult kaitseseisukorral on antud teatav vabadus vastavale võimule — on antud võimalus talitada isiklise äranaagemise järgi, kui seda nõuavad riigikorra ja julgeoleku huvid.

Siin tahaksin puudutada sedasama küsimust, kuid asetades meie kodanikkude asemele väljamaalasi.

Meie põhiseadus, nagu teada, ei sisalda otsekohest normi, mille põhjal meil viibivad väljamaalased oleksid asetatud ühele alusele meie kodanikkudega. Meie põhiseadus ei kõnele, nagu Poola põhiseadus 17. märtsist 1921. a., et väljamaalased kasutavad vastastikusel alusel sarnaseid õigusi, mis Poola kodanikudki, kui seadus selleks kindlalt ei nõua Poola kodakondsust (§ 95. teine lõige), ei kinnita, nagu Tsheho-Slovakkia põhiseadus 29. veebruarist 1920. a., et kõigil Tsheho-Slovakkia vabariigi elanikkudel on vabariigi maa-alal, ühel määral vabariigi kodanikkudega, kindlustatud vabadus, vaatamata nende

kodakondsuse jne. peale, kusjuures erandeid on lubatud ainult rahvusvahelises õiguses ettenähtud juhtumistel (§ 106. p. 2). Meie põhiseaduses puudub isegi sarnane norm, mis oli ette nähtud Vene 1906. a. põhiseaduses, nimelt § 82., mille järgi Venes viibivad väljamaalased kasutasid Vene alamate õigusi seadustes ettenähtud kitsendustega (съ соблюдениемъ ограниченийъ, установленныхъ закономъ).

Meie põhiseadus kõneleb Eesti kodanikkude põhiõigustest (peatükk II.) ja ei lausu seal sõnagi väljamaalastest, kuid sellest kaugeltki ei järgne, et väljamaalased oleksid meil linnupriid, et neil ei oleks üldse õiguslist ja eriti põhiseaduslist kaitset, et nende seisukord oleks meil halvem, kui tsaari ajal Venemaal jne. Ei, maksvad on üldised seadused, kui ka põhiseadus pakub neile küllaldast kaitset. Põhiseadus kõneleb, et Eestis maksavad tema õiguslise korra lahutamatu osadena rahvusvahelise õiguse üldtunnustatud määrused. Mis see tähendab? See tähendab, muu seas, et väljamaalaste õigusline seisukord on meil sarnane, nagu ta rahvusvahelises õiguses väljendatud. Käesoleva küsimuse kohta tähendaks ta eriti järgmist: 1) väljamaalast tuleb välja saata, kui ta siinviibimine ähvardab mõne võõra riigi julgeolekut ja vastavatel võimaldel puudub muu võimalus tähendatud hädaohtu kõrvaldada; 2) ei ole lubatav väljamaalase täiesti omavoliline väljasaatmine, ilma põhjusi toomata; 3) ei ole lubatav väljamaalase väljasaatmine, kui selleks mitte riiklised, vaid kõrvalised põhjused (private Gründe), näit., majanduslise konkurentsi kartus jne.; 4) ei ole lubatav väljasaatmine, kui selleks mõõduandev väljasaadetava usk; 5) ei ole lubatav väljasaatmine, mis väljaandmise korras sünnib, kui selleks puudub alus; 6) ei ole lubatav väljasaatmine, mis sünnib väljaandmise kohusest kõrvalehoidmise mõttes; 7) ei ole lubatav teatava riigi kodanikkude massiline väljasaatmine rahu ajal; 8) ei ole lubatav neutraalriigi piiridest sõjast osavõtva riigi väeüksuste väljasaatmine ning, 9) ei ole lubatav väljasaatmine, mis riigi poolt teostatakse selleks, et üle astuda temale rahvusvahelises õiguses tõmmatud piiridest, näit., väljamaalase väljasaatmist sellepärast, et ta tõrkus astumast selle riigi sõjaväkke jne. (v. Dr. Ernst Isay: "Das deutsche Fremdenrecht"). Kõikidel teistel juhtumistel

on rahvusvahelise õiguse seisukohalt väljamaalase väljasaatmine lubatud.

Vaatame nüüd, mil põhjustel võib meil teostada väljamaalaste väljasaatmist ning seda eraldi rahu ja erakorralistel aegadel. Kõige pealt käsitab väljamaalaste väljasaatmist rahu ajal Üldkuberm. asut. seadus (S. K. II. k.), — nimelt § 313. järgi võisid kubernerid pöörata siseministri või kindral-kubeneri poole, kui neil isiklikult puudus väljasaatmise õigus, ettekannetega, millistes põhjendasid väljasaatmise teostamise tarvidust väljamaalaste suhtes, kes oma kõlvatute elukommete poolest või kui kahtlased mõnedel muudel põhjustel, ei olnud soovitatavad („не могутъ быть терпимы“). Sama paragrahv näeb ette ka salakauba eest karistatud väljamaalaste väljasaatmist. Siis käsitab väljamaalaste väljasaatmist Heakorra ja julgeoleku seadus (S. K. XIV. k., peat. XIII., §§ 365—379.). Selle seaduse järgi sünnib väljamaalaste väljasaatmine, välja arvatud seadustes ettenähtud juhtumised, siseministri äranägemisel ja korraldusel (§ 365.). Ei või välja saata neid, kes on mõistetud sunnitööle, väljamaalasi, kes on karistatud vangistusega või arestiga („притворенныхъ и другимъ видомъ лишения свободы“), võib välja saata, kuid mitte ennem, kui nad karistuse on ära kannud (§ 366.). Väljasaadetavad väljamaalased kas lahkuvad ise Vabariigi piiridest neile määratud tähtajal, või neid saadetakse piirini etapi korras (§367.). Väljamaalased, kes kord ei ole täitnud neile ettepanud nõudmist lahkuda, samuti väljamaalasi, kes olid välja saadetud ja omavoliliselt jälle tagasi tulid, saadetakse välja etapi korras, ilma et neile veel saaks tehtud lahkumise ettepanek, kusjuures omavoliliselt tagasitulnuid saadetakse välja, peale sellekohase karistuse äraandmise (§ 368.). Ei kuulu väljasaatmisele etapi korras väljamaalased, kelle kohta vastava välisriigi poolt oli esitatud väljaandmise nõudmine, mis aga rahuldamata jäeti (§ 372.). Enne väljasaatmist etapi korras, kui siseminister leiab selle tarviliku olevat, alustatakse välisministeeriumi kaudu läbirääkimisi vastava välisriigiga väljasaadetava vastuvõtmise asjas (§ 370.). Seda tehakse kas sel juhtumisel, kui välisriigi piiriäärsed võimud ei ole nõus väljasaadetavat vastu võtma (§ 371.). Väljamaalasi, kelle väljasaatmine (eemaldamine — удаление) jäi teostamata kas selletõttu, et nad ise ei lahkunud ja nad ei kuulu väljasaatmisele

etapi korras (§ 372.), või sellepärast, et välisriigi piiriärsed võimud (§ 371) või välisriik ei olnud nõus neid vastu võtma, või välisriigilt ühe aasta jooksul, pärast läbirääkimistesse astumist, vastuse mittesaamisel, võidakse siseministri korraldusel interneerida; kohad, kuhu tuleb neid interneerida (принудительно водворить на жительство), määratakse iga kolme aasta peale Vabariigi Valitsuse poolt siseministri ettepanekul (§ 373.). Samuti võib siseministri äranägemisel interneerida väljamaalasi, kes omavoliliselt tagasi tulnud pärast seda, kui nad kaks korda olid juba välja saadetud (§ 374.). Sama küsimust käsitab ka Nuhtlusseadus. Nuhtlusseaduses (1912. järg) selle kohta käivad määrused on kokkukõlastatud eelpooltoodud Heakorra ja julgeoleku seaduse paragrahvidega. Näit., Nuhtlusseaduse § 314., mis kõneleb karistusest omavolilise tagasituleku eest, sisaldas 1885. a. redaktsioonis, peale karistust, ka karistuse tagajärgi — nimelt, et karistatud väljamaalasi tuleb välja saata („снова высылаются за границу“); maksvas redaktsioonis on see välja jäätud, nähtavasti selles eelduses, et küsimuse otsustamine, kas saata välja või mitte, või kas üldse on võimalik välja saata, kuulub siseministri võimkonda. Samuti kõneleb väljamaalase väljasaatmisest § 58. (1885. a. redaktsioonis), kui kohtu otsuse tagajärjest („Равномерно присоединяются къ некоторымъ изъ наказаний исправительныхъ ... высылка за границу, если виновный иностранецъ“). Kokkukõlas selle (§ 58.) paragrahviga oli ka § 58³ (1902. järg), nimelt vangiroodu või vangimajja mõistetud iseäraliste õiguste kaotamisega väljamaalasi tuli välja saata, keelates neile tagasitulekut („иностранцы высылаются за границу, съ воспрещениемъ возвращаться въ предѣлы государства...“). Selle asemel näeb nüüd § 58³ ette politsei valve alla antud väljamaalasi politsei valvele andmise asemel välja saata. Nagu kõigest eelpooltoodust selgub, ei ole siseministri äranägemine selles asjas rahu ajal piiramatu. Neid piire tõmbab nii Heakorra ja julgeoleku seadus kui ka Nuhtlusseadus. Tema väljasaatmise otsus peab põhjendatud olema; seda tuleb põhjendada juba sellepärast, et seadus (näit. N. S. § 58³) ise mõned väljasaatmise juhtumised ette näeb. Teiseks, tõmbab neid Üldkubern. asutussead. § 313., millest oli jutt juba eelpool, nimelt,

see paragrahv kõneleb sellest, mil põhjustel võib väljamaalasi välja saata, kusjuures need põhjused peavad küllaldased olema, sest väljamaalased on selle paragrahvi põhjal seaduste üldise kaitse all („чтобы иностранцы въ полной мѣрѣ пользовались общимъ покровительствомъ...“). Kolmandaks, on siin ka vastaval välisriigil õigus kaasa rääkida (Heakorra ja julgeoleku seaduse §§ 370, 371 ja 373 p. 3). Kui siseministri äranägemine väljasaatmise asjas ei ole aga piiramatu, siis tähendab see, et Riigikohtul on õigus administratiivkohtu korras temale esitatud kaebuse puhul nõuda siseministrilt motiive ja kaaluda, kas siseministri otsuses toodud motiivid on küllaldased, — näiteks, kas on väljasaadetava kohta tehtud kohtuotsus, mis õigustaks väljasaatmist (N. S. § 58³, Heakorra ja julgeoleku seadus § 366), kui väljasaatmine selle tõttu sünnib, või kas on ettetoodud asjaolud, mis tõendavad väljasaadetava kõlvatut elu, kui väljasaatmine sünnib sel puhul jne. jne.. Sedasama tuleb ütelda ka väljamaalaste interneerimise kohta rahu ajal, s. t. et ka siin siseministri tegevus allub kohtu kontrollile. Ta võib interneerida seaduses otsekohe ettenähtud juhtumisel (Heakorra ja julgeoleku seaduse §§ 373 ja 374) ja neisse kohtadesse, mis Vabariigi Valitsuse määruuses selleks määratud (§ 373 p. 3).

Muud kitsendused, mis ka rahu ajal väljamaalaste kohta nende liikumise ja elukoha muutmise vabaduses võib ette võtta, on needsamad, mis kodanikkude kohta maksivad.

Üleminnes erakorralise seadusandluse juure piirdume ka siin ainult kodanliste võimude eriliste õiguste vaatlemisega, nagu seda tegin eelmisel korral artiklis „kodukoha õigus“. Siin võiks meid huvitada sõjaseisukorra seaduse (Üldkub. asutussead. § 23 lisa) § 19 p. 16 ja 17, kuid p. 16 oli juba jutt eelmises artiklis, mis pärast peatume ainult p. 17 juures. Selle punkti järgi on kindralkuberneril õigus välja saata väljamaalasi, kui ta seda tarviliku leiab olevat riigikorra ja julgeoleku huvides. Järjelikult — oma otsuse tegemises ei ole ta millegagi seotud — siin valitseb ainult tema äranägemine. Otsuse põhjenduseks on vaja ainult tähendatud paragrahvi peale tugeneda, sest küsimus, miks ta seda otsustas, s. t. mis erilised põhjused temal selleks olid, ei käi kohtu kontrolli alla ja on ainult temale

teada, s. o. need põhjused on tema saladus — ta võib neid avaldada, võib ka seda tegemata jätta. Rahvusvaheliselt seisukohalt on aga vastava välisriigi nõudmisel vaja ainult seletada, et väljasaadetav on koormav, mitte soovitatav isik. Iseenesest

mõistetakse, et kui väljasaatmist ei saa teostada, siis selle asemel on lubatav interneerimist ette võtta. See õigus oleks siseministril, kui siseministril, aga mitte kui kindralkuberneril.

Tähtsamate kuritegude jälgimine.

A. Liit.

(12. järg.)

IV. Tulekahjud.

Punane kukk lehvitab meil üsna võimsalt tiibu ja nii tuleb politseil tihti küllalt tema hävitustöö kurbi tagajärgi jälgida. Jälgimise tulemused näitavad, et punane kukk peaseb valla õige mitmesugustel põhjustel: kord on jöhkrad loodusväed tulesütitajaks, teisel juhtumisel on inimeste eneste kergemeelne hooletus, asjatundmatuse ja rumalus tulele mahti annud seatud piiridest üle astuda, kolmandal — peaseb tuli lahti inimeste karistamisväärse hoolimatuse tõttu võõra omanduse vastu ning lõpuks juhtumised, kus taltsutamatu omakasupüüd, viha ja kättemaksu himu viisid inimese nii kaugele, et ta teadlikult ja tahtlikult sai tulesütitajaks. Lühidalt — õnnetud juhtumised, tulega ettevaatamatult ümberkäimine, tulesütitamine.

Kaks viimast liiki on karistatavad. Tulega ettevaatamatult ümberkäimisest räägivad R. N. S. §§ 88—98, tulesütitamine (seal hulgas ka tulega hävitamine) on ette nähtud N. S. §§ 551, 552, 830², 1077, 1196, 1222, 1254, 1603, 1606—1615, 1704, 1706, 1711.

A. Teo välise külje selgitamine.

Tulekahju juhtumise kohta toimetatud juurdlus peab sisaldama andmeid, kus ja millal tulekahju juhtunud; mis nimelt ja kui suurel määral tuli läbi hävinenud; kes sai tule läbi kahju ja kui suurel määral; kas oli tule läbi hävinenud varandus tule vastu kinnitatud, millal, kui suure summa peale ja missuguste dokumentide järele nimelt; kuidas sai tuli alguse; kas ähvardas tuli veel muid varandusi peale nende, mis hävinenud, resp. inimeste elu või tervist, mil viisil ja määral nimelt; kui on tuli tekkinud tulega ettevaatamatu ümberkäimise või sütitamise läbi — kes on süüalune. Juurdlusele tuleb tingimata juure lisada tuleaseme ja selle ümbruse plaanid.

Eriti tuleb välja selgitada ja juurdluses liikseerida:

Mis nimelt ja kui suurel määral tuli läbi hävinenud? Karistuse suurus sütitamiste puhul oleneb sellest, kas põlema pandi kirik, riiklikud või ühiskondlikud hooned, elumaja, rahvamajanduslikult iseäranis tähtsad hooned, ettevõtted või varad. Tule läbi sündinud kahju tuleb välja selgitada üksikasjalikult ja täpselt, kasutades selleks otstarbeks mitte üksnes kahjusaaja avaldusi, vaid tingimata ka kõrvaliste isikute seletusi, majapidamisraamatute andmeid ning muid usutavaid tõendusid. See on eriti tarvilik juhtumistel, kui hävinenud vara oli tule vastu kinnitatud.

Edasi oleneb tule hävitustöö suurusest kas tegemist on lõpetatud kuritööga või katsega. N. S. § 1610 järele on sütitamiskatsega tegemist umbkaudu järgmistel juhtumistel: 1) sütitaja paneb sütitatava vara külge põlemiskõlvulikumid ained, millised ümbritsevais tingimuses võiksid põlema plahvatada või kardetavalt hõõguma hakata, näit. päikese või ahju soojuse tõttu, kus juures sütitusaine ega sütitav varandus ei läinud põlema, sütitusaine läheb põlema, kuid varandus jääb puutumata, või jälle mõlemad lähivad küll põlema, kuid kustutatakse enne, kui tuli oleks jõudnud areneda tunda-valmääralt; 2) sütitaja paneb sütitava vara külge põlemapistetud sütitusaine, kus juures vara jääb puutumata ehk jälle läheb küll põlema, kuid tuli kustutatakse juba algul; 3) sütitaja paneb tule mõnesuguste abinõudega otse sütitava vara külge, mis ka põlema hakkab, kuid läheb korda tuld kustutada juba algul. Selle juures on tähtis sütitaja ülalpidamine, kas ta, oma tegu kahetsedes, ise abinõusid tarvitusele võtab tule kustutamiseks või kohe peale sütitamist põgeneb.

Võõra vara tulega hävitamise kuriteo

katsega on siis tegemist, kui tulest puudutatud asi jääb veel tarvitamiskõbulikuks; kaotab aga asi tule läbi oma tarvitamiskõbulikkuse, siis on tegemist lõpetatud kuriteoga.

Kes sai kahju ja kui suurel määral? Mõnikord ei ole kahjusaa- jaid mitte üks vaid mitu isikut. Siis tuleb igäühe tõelik kahju eraldi välja selgitada ja juurdluses tähendada.

Muud näpunäited leiduvad allpool osas „Objektiivse andmestiku selgitamine”.

Siinkohal aga olgu tähelepanu juhitud veel selle peale, et ka tulesütitamise ettevalmistused on karistatavad. N. S. § 1611 järele loetakse ettevalmistuseks vajaliste sütitusabinõude ja materjalide otsimist, omandamist ja teopaigal kohandamist, kui korda läheb selgeks teha, et see sündis sütitamise eesmärgiga. Ettevalmistused ei ole karistatavad juhtumistel, mida seadus näeb ette „varanduse kuritahtliku tulega hävitamise” all.

B. Tulesütitaja avalikukste- gemine.

Objektiivse andmestiku sel- gitamine.

Esimeseks andmete allikaks on tulease ja selle lähem ümbrus. Seal tuleb ette võtta põhjalik ja asjalik vaatlus. Selleks vajab ametnik hulga asjasse puutuvaid teadmisi ning kogemusi, millistest allpool järgneb kokkuvõtlik ülevaade; asjatund- matu vaatleja silm ei näe tuleasemel tihti muud midagi, kui vormituid tuha ja prügi hunnikuid, poolpõlenud reste, ümberkuk- kunud müüre ja muud sellesarnast „mõt- tetust”.

Kuidas toimetada vaatlust tulekahjupaigal? Kõige pealt hoolt kanda selle eest, et tuleasemel ja selle ümbruses kuni vaatluse toimetami- seni midagi ei muudetaks. Mõnikord on soovitatav, et tulease seisaks puutumatu- lt ka peale esimest vaatlust, sest võib tek- kida tarvidus veel korduvateks vaatlus- teks. Kui juba tulekahju ajal tekib kaht- lus, et tegemist on sütitamisega, siis palu- tagu tuletõrjujaid, kui ka muid kustuta- jaid müüride, korstnate ja rippuvate puu- osade mahatõmbamisega niipalju viivi- tada, kuipalju see otsekohese hädaohu kõrvaldamise pärast ei ole hädatarvilik.

Vaatlus võetagu ette nõnda pea kui võimalik, kuna vastasel korral mitmed tähtsad asjaolud võiksid kaduma minna.

Vaatlemist toimetatagu kavakindlalt. Tuletatagu meeles, missugused põhjused

võiksid tulekahjudel üldse olla, kujutatagu ette, missugused asjaolud võiksid valgus- tada üht kui teist võimalust ja vaadatagu siis, missugused tähendatud asjaoludest on käesoleval juhtumisel tuleasemel leida ning missugused kindlasti puuduvad.

Vaatleja ärgu leppigu ainult sellega, mis talle tuleasemel iseendast silma puu- tub, vaid tungigu, kui asjaolud seda rõua- vad, ka tuha ja prügikorra alla. Pandagu muu seas tähele, missuguste kihtidena la- sub üksteise peal prügi; selle järele võib asjatundja põlemise iseloomu üle otsust anda, mõnikord tule algpunktigi kätte ju- hatada. Pandagu ka seda tähele, kui palju on prügi hulgas poolpõlenud restid, mis- suguseid nimelt ja korjatagu nende hul- gast välja asjad, millel võiks olla asitõen- duslik väärtus. Viimased tulevad tarbe- korral protokollile juure lisada, ära näida- tes, kust kohalt ja missuguses seisukorras need leiti.

On prügi ja restid vaatluse toimepaneku ajaks juba ära koristatud, siis vaadatagu need üle seal, kus nad just seisavad.

Leidub tuleasemel raudne rahakapp, siis ärgu avatagu seda mitte kohe, vaid lastagu täiesti ära jahutada. Kapis leidu- vad naberid võiksid olla sedavõrd kuu- mendatud, et need värske hapniku juure- voolu tõttu põlema lähevad. Pikkamisi jahtudes pole seda hädaohu karta.

Hea oleks, kui vaatlemise juure kutsu- taks võimalikult rohkem asjatundjaid, na- gu ehitusmeistrid, tuletõrje juhid j. m.

Vaatlusprotokollile juurelisatavatel plaanidel oleks soovitatav tulest puuduta- tud kohad punaste joontega ümbritseda.

Tunnistajate ülekuulamine. Tunnistajatena tuleb eeskätt üle kuulata isikuid, kel tulekahju koht hästi tuttav ning kes põlemise ajal kohal viibisid. Nendest oleks nimetada:

Sama maja elanikud, kus tulekahju aset leidis, teenijad, naabrid, juhuslikud möödaminejad, appiruttajad. Et veel roh- kem tunnistajaid leida, küsitagu igalt üle- kuulatavalt muu seas, keda tema tule- kahju kohal nägi.

Tuletõrjujad. Kuigi tuletõrjujad just alati ei jõua esimestena tulekahju ko- hale, siis peab seda meeles pidama, et nad oma ülesande tõttu mõndagi üksik- asjalisemalt tähele võivad panna, kui seda teevad teised kohalviibivad isikud. Iga vähegi korralik tuletõrje komando ei asu kohale jõudes kunagi ilma pikema ju- tuta tuld kustutama, vaid komando juhatus püüab enne selgusele jõuda (muidugi

kiires korras), kus asub tulekolle, mis nimelt ja kui suurel viisil põleb, kust puhub tuul, kuidas on ukSED ja aknad jne. Seega võib just tuletõrje komando juhtidelt oodata väga väärtuslikke seletusi. Selle vastu näitavad kogemused, et eelmises punktis tähendatud tunnistajate seletused tihti üksteisele vastu käivad, mida suurel määral tuleb kirjutada tule läbi esilekutsutud erutuse arvele.

Tule vastu kinnitamise seltside ametnikud. Need võtavad oma seltsi huvides tulekahju puhul enamasti laialdasi teadetekogumisi ette, samuti võiksid nad kasulikud olla oma aastaid

kestnud teenistuse jooksul kogutud kogemuste tõttu.

Politseiametnikud, kes tulekahju kohal korda pidasid.

Asjasse puutuvad kirjalikud tõendused. Juurdluse juure võtta mahapõlenud maja ehitusplaanid, mille abil saab kõige parema ülevaate maja ruumide jaotusest; tekib sütitamiskahtlus kahjusaaja enda vastu, siis tema äri- ja muud majapidamisraamatud läbi vaadata, et selgust muretseda tema rahalise seisukorra kohta, samuti kohtust järele kuulata, kas tema vastu ei ole käsil suuremaid nõudmise asju, lõpuks tule vastu kinnitamise aktid. (Järgneb).

Soovitavad muudatused politseiametnikkude distsiplinaarkaristuse määruses.

Teatavasti on praegu politseisse puutuvate seaduste ja määruste kodifitseerimine käsil. Loodetavasti saavad nendest need osad kolikambri heidetud, millele järele ei ole vajadust, ja vastupidi — täiendusi tehtud vastavalt tegeliku teenistuse nõuetele, ning lõpuks saaksime ühe terviku — korralduse, mille järele juba ammu on olnud tungiv tarvidus.

Tahaks väikest täiendust näha politseiametnikkude distsiplinaarkaristuse määruses. Teadupärast karistatakse distsiplinaar-korras politseiametnikke üleastumiste eest ametkohuste täitmisel, milliste eest ei ole kriminaalkaristust ette nähtud. Distsiplinaar-korras karistada politseiametnikke võivad: 1) siseminister, 2) politsei peavalitsuse ülem, 3) politsei peavalitsuse ülema abi, 4) politsei inspektor ja 5) kõik politsei ülemad. Siseminister võib karistada arestiga kuni 7 päevani kõiki politseiametnikke ja -teenijaid; peavalitsuse ülem — 5 päevaga kõiki politseiametnikke ja -teenijaid; politsei inspektor ja politsei ülemad — raiooni ülemad ning kordnikke 5-päevase arestiga. Tekib küsimus, kas on see kord praegu kohane, ning kas praegune määrus on täielik? Arvan, et see määrus on puudulik; seda tuleb täiendada, andes jaoskonna ülematele õigust omale alluvaid distsiplinaar-korras karistada. See õigus peaks jaoskonna ülematel olema raiooni ülemate ja kordnikkude üle. Teatavasti on meie politsei distsiplinaarkaristuse määruse aluseks võetud endine vene

määrustik, mis hästi demokratiseeritud kujul on meil maksma pandud. Vene politseis oli jaoskonna ülemal õigus distsiplinaar-korras karistada a) kantselei ametnikke: 1) toimkonnaga kuni ühe korrani väljaspool järjekorda ning 2) teha märkusi ja noomitusi; b) raiooni ülemad: 1) toimkonnaga väljaspool järjekorda kuni nelja korrani, 2) noomitusega trahviraamatusse sissekandmisega; c) kordnikke: 1) toimkonnaga väljaspool järjekorda kuni kuue korrani ning 2) liht arestiga kuni 3 päevani. Üleastumiste eest ametikohuste täitmisel, mis allusid raskele karistusele, kui jaoskonna ülema distsiplinaarvõim seda lubas, kandis sünnimusest viimane linna politsei ülemale ette. Võrreldes vene politsei jaoskonna ülema õigusi meie jaoskonna ülemate õigustega, siis näeme, et siin on suur vahe. Võib olla, et tol ajal, kui määrus valmistati, ta ainult sel kujul maksma võis hakata, nagu ta praegu meil on, kuid ajad muutuvad ning tegelik teenistus nõuab, et siin muudatusi ette võetaks. Missugusel määral jaoskonna ülem distsiplinaar-korras oma alluvaid võiks karistada, selle üle võivad mitmesugused arvamised olla, kuid kindel on, et see õigus temal peab olema.

Distsiplinaarkaristusel on see tähtsus, et üleastuja ka kohe peale korratuse toimimist saab karistatud, see mõjub üleastuja peale moraalselt ning ta muutub edaspidi korralikumaks. Praeguse korra illustratsiooniks toon näite: jaoskonna

ülem (linnas) teeb igapäev omale alluvas jaoskonnas ringkäike üldise korra järelvalve teostamiseks ning postide kontrollimiseks. Ringkäigul märkab ta, et postil seisev kordnik, seega teenistuskohuste täitmisel, suitsetab ja väga lõbusalt juttu vestab kellegi eraisikuga. Kui jaoskonna ülem märkab seda kordniku juures esimest korda, siis lepib vast märkusega, kuid mõne mehe juures korduvad need nähtused, lootuses, et ülemusest keegi ei tule. Korduvatel juhtumistel kannab jaoskonna ülem sellest politsei ülemale ette ning palub üleastujat distsiplinaar-korras karistada. Nüüd hakkab kirjavahetus käima: jaoskonna ülem teeb sündmuse kohta ettekande, üleastuja seletab omakord ning politsei ülem ei tea keda uskuda. Kirjavahetus rändab paaril korral edasi-tagasi, ning lõpuks nädala ehk paari pärast järgneb politsei ülema otsus karistuse määramises. Nüüd tuleb käsukirja oodata, milles otsus avaldatud, et aga viimane tarviduse järel ilmub, siis tuleb vähemalt nädal aega veel oodata, enne kui karistus saab täide viia. Sellega on üleastumise toimimisest kuni karistuse täideviimiseni vähemalt 2—3 nädalat möödunud, ja üleastujat peale ei avalda karistus kunagi seda mõju, mida ta peaks avaldama. Kui jaoskonna ülemal oleks olnud õigus üleastujat ülal kirjeldatud juhtumisel kas või toimkonda-

dega karistada, siis ei oleks ta sellest politsei ülemale ette kannud, vaid oleks mehe otsekohe väljaspool järjekorda toimkonda määranud ja pealegi veel niisugusesse kohta, kus suitsetamine ja postilt lahkumine oleks võimata. Arestiga karistamine ei olegi iga kord kohane, sest sellega on üks tööjõud teatud ajaks jaoskonnas vähem, mis omakord terve asutuse töö peale negatiivset mõju ei jäta avaldamata. Eelpoolkirjeldatud korda arvesse võttes, pooldan jaoskonna ülematele distsiplinaarvõimu andmist, kui suurel määral, selle küsimuse jätan lahtiseks, kuid vähemalt toimkondade andmise õigus väljaspool järjekorda peaks jaoskonna ülematel siiski olema. Sõjaväes, näiteks, on juba jao ülemal õigus oma alluvaid toimkonda määrata väljaspool järjekorda, kuid ei taha kuidagi jao ülemaid sõjaväes võrrelda jaoskonna ülematega politseis, sest teadupärast alluvad esimesele ainult 9 meest, kuna teisele kuni 50 meest. Pealegi puutub jaoskonna ülem linnades oma alluvatega iga päev kokku, tunneb nende head ja vead, sellega ka kompetentsem politsei ülemast karistuse määramises teatud piirides. Usim kindlasti, et meie jaoskonna ülemad juhtumisel, kui nendele distsiplinaar-korras karistamise õigus oma alluvate suhtes antakse, õiglaselt karistust määravad üleastumise korral. P.

Veel naispolitseist.

3. novembril oli Riigikogu rahaasjanduse komisjonis viimasel lugemisel alkoholsete jookide müügiseadus. Peavaielused keerlesid ajalehtede teadete järele (v. „Päevaleht“ nr. 299 — 4. novembrist) naisteenijate küsimuse ümber joogikohtades. Võeti naisteenijate ametisse võtmise suhtes joogikohtadesse rida kitsendusi vastu, peale selle kui kõige kaugeemale ulatav ettepanek — naisteenijatele joogikohtades teenimine üldse keelata — tagasi lükati. Tähtsamad neist kitsendustest on: alkoholsete jookide müügiruumidesse võib naisteenijaid ametisse võtta, sellest politseile vähemalt 24 tunni jooksul teatades, kusjuures politseil on 2-nädaline protesteerimise aeg. Naisteenijatel on keelatud võõrastega istuda ja nendega kaasa juua ning silmatorkavaid riideid kanda; kahtluse korral võib politsei nõuda naisteenijalt terve tunnis-

tust, milline antakse välja selleks määratud ametliku arsti poolt.

Naisteenija ametisolekut võib politsei keelata nõhjustel, kui alkoholsete jookide müügikohapidaja ei anna naisteenijatele moraalselt kaitset. Kõiki neid ja teisi kitsendusi ja küsimusi harutades, avaldasid Riigikogu liikmed arvamist, et nii kõlbluse kui ka naisteenijate olukorra järelvalvet peaksid teostama politsei ametnikud, kes ise naisterahvad on. Nii on siis ka meil päevakorrale kerkinud naispolitsei küsimus, olgugi ainult õige niiratud ülesannetega, küsimus, mille lahendamisele praegu on asunud väga mitmed Lääne-Euroopa riigid.

Naispolitseist oli hiliuti juba „E. Politseilehes“ jutt (v. nr. 42 — 17. oktoobrist s. a.). Seal toodud andmeid võiks veel täiendada järgmistega — Praegu viibib ringreisil Euroopa riikides Londoni nais-

politsei ülem Mary S. Allen, kes muu seas 30. oktoobril esines Viinis suurema propaganda referaadiga naispolitsei asutamise kasuks. Viini oli politsei komandant Allen palutud Austria naisseltside liidu poolt. Sel puhul ilmusid Viini ajalehtedes pikemad artiklid naispolitsei üle, muu seas ka Mary S. Allen'i sulest ning kokkuvõetult saame praeguse aja naispolitseist järgmise pildi. — Naispolitseinik on viimase kümne aasta saavutus. Olukord, mis maailmasõja päevil sõdivate riikide suurlinnades tekkis, andis naisterahvastele esimest korda võimaluse oma jõudu ka puht politsei teenistusse rakendada. Juba 1914. a. augustikuul anti vahepeal surnud Miss Damer Dawson'ile Londoni politsei kindralkomissari poolt luba naispolitsei salka organiseerida, mis esialgu „vabatahtliku naispolitsei“ nimetuse all tegutses. Pärast anti organisatsioonile praegune nimi: „Women Police Service“. Sama aasa novembrikuul määrati kaks tähendatud salka kuuluvat naisterahvast tegelikku politsei teenistusse, need olid politseiinspektor Harburn, kes viimastel aastatel naispolitseid Kölnis juhtis ning praegune Londoni naispolitsei ülem, komandant Mary S. Allen, nemad mõlemad on sellega ka esimesed naisterahvad, kes tegelikult politseis teenisid, ning — nagu üldine välispolitsei — ka juba politseimundrit kandsid. Esialgu määrati mõlemad Inglise provintsilinna Granthami ja juba varsti pandi nende peale mundrikandja naispolitsei organiseerimine ja naispolitseinikkude väljaõpetamine. Seda tööd laiendati varsti ka Iirimaa peale ning peale maailmasõja lõppu ka okupeeritud Kölni peale.

Naispolitsei ametnikkudele tehti esimeses järjekorras ülesandeks naiste ja laste üle valvata ning nendele kaitset anda kõlblusvastaste ja muidugi ka teiste kuritegude vastu. Naispolitseinikud peavad ka materjaali koguma, kui sarnased asjad avalikuks on tulnud, peavad tunnistajatena figureerima, peavad kuritegijate arresterimisele kaasa aitama. Naispolitseinikud teevad tööd ka kantseleides, kuid see on kõrvaline töö ning naisametnikke on politsei kantseleides ka varem olnud; naisametnikkude peatöö seisab patrulleerimises tänavatel, parkides ja platsidel, nende ülesandeks on teiste seas naisterahvaid, kes tahavad vabatahtlikult oma elu lõpetada, oma kaitse alla võtta, nemad peavad naisi ja lapsi,

kes on mingisuguse asjaolu tõttu politseisse toodud, arsti juure viima, kui leitakse arstline läbivaatus tarvilik olevat. Nende lahendamisele antakse teadaanded ja kaebtused löbunaisterahvaste kohta, nemad saadavad naisvange vangimajast politseisse ja tagasi, samuti ka kohtuistungitele. Eriliselt on naispolitsei ametnikkudele veel ülesandeks tehtud joobnute ja lärmitsejate naisterahvaste rahustamine ja tarbekorral kodu või politseisse toimetamine, naisvangide läbiotsimine ja nende eest hoolekandmine, kahtlaste majade järele valvamine, osavõtmine razziatest, töö ja ulualuse leidmine eksiteele sattunud naistele ja lastele ja nõu andmine naisterahvastele, kes mõnes asjas peavad politseisse ilmuma.

Kahtlemata ei vasta naispolitsei praegu veel kõigile nõuetele, sest ei tohi unustada, et tema on alles noor organisatsioon ja kogemusi veel vähe selja taga. Kahjuks tuleb tunnistada, et seltskonna umbusaldus ja mõnel korral isegi vaenulikkus uue sisseseade vastu suur on; selle nähtuse paraliseerimiseks on kõige suurema tähtsusega püüe, naispolitseile lahenamiseks anda ainult erilisi küsimusi, selle politsei orgaani peale ainult teatavaid, tema iseloomule vastavaid ülesandeid panna. Naispolitsei töö peab pühendatud saama naistele ja lastele. Selle juures peab ülesseatama põhimõtte, et naispolitseinikkude väljaõpetamine ainult naisametnikkude poolt sünniks. Edasi peavad naisametnikkude: palgaolud, avanseerimine, pensioni saamine, ülesanded ja võimupiirid, sisetööstuse nõudmised ja nende üksuse administratsioon lahku minema meesterahvaste kohta maksmapandud korrast. Ülitähtis on, kui naispolitsei ametnikkude ridadesse astuks võimalikult palju intelligentseid naisi; tähelepanu tuleb ka ametnikkude psüühiliste omaduste peale pöörata: neil peab olema julgust, kindel iseloom, vastutustunne, nemad peavad oskama vaikida ja peavad inimesi, eriti naisi tundma; neil peab lõpuks olema suur armastus noorte vastu, kellede kaitsjateks just nemad on. Elu meieaja suurlinnades on muutunud, on sootu teine, kui, näiteks, veel paarikümne aasta eest, ning naispolitsei osavõtt publiku igapäevaste küsimuste lahendamisest on möödapääsematu vajaduseks kujunenud. Londoni naispolitsei praktikas on hulk juhtumisi, kus lihtinimesed — naisterahvad ei julge ja

ei taha meespolitseinikule mitmesugustest asjadest rääkida ja parem meelega vaiki-
vad ehk valetavad, kui et piinlikku tött
rääkida; naisametnikkudele aga jutusta-
takse pea alati, milles asi seisab ja seisis,
ning see asjaolu on kriminaalpolitseile
õige suure tähtsusega. On ka tähele
pandud, et inimesed oma lapsi hea
meelega nendesse parkidesse ja platsidele
mängima saadavad, kus on olemas nais-
politsei post.

Naispolitsei on praegusel ajal tähtis
kahes mõttes. Ühelt poolt aitab naispo-
litsei kahtlemata kaasa kuritegevuse vä-
hendamisele ja takistamisele, kõige pealt
maksab see kõlblusvastaste kuritegude
kohta. Teiselt poolt aga on tähtis nii
hästi uurijatele võimudele, kui ka seaduse
vastu eksinud isikutele enestele ehk tun-
nistajatele — naisterahvastele ja lastele,
et nendega osatakse psüühiliselt õieti
ümber käia, mida naisterahvas suudab
mitu korda parem teha kui meesterahvas.
Seda tuleb alati silmas pidada, et meespo-
litseinikud, vaatamata nende vastutusrii-
ka teenistuse peale, kunagi ei saa oma esi-
meste ülesannete hulka lugeda moraali
tõstmist, see on juba iseenesest arusaadav.

Ja peab tähendama, et publik ka aru saab
ja neid piire tunneb, mis on loomulikult
pandud meesametnikkudele. Aga mõraali
tõstmine on just naispolitseinikkude asi,
kes sel moel seda tühja kohta on kutsu-
tud täitma, mis senini riikide politsei
aparaatides nähtavale tuli. Naisametnik-
kude peaüleandeks on ja jääb hädaohus
viibijate naiste ja laste järele valvamine
ja nende kaitsmine hädaohude eest. Sest
politsei ei ole ainult meeste jaoks loodud,
vaid ka naiste ja laste jaoks ja, võib olla,
ei saada ühel ilusal päeval enam aru,
kuidas võimalik oli haritud ilmas, kultuur-
riikides naiste ja laste avaliku julgeoleku
järelvalve, ilma, et sellest oleks naisamet-
nikud osa võtnud. Nagu juba tähendatud,
elame meie praegu naispolitsei algus-
päevi üle. Arusaadavaks saavad meile
praeguse aja raskused, kui meie, näiteks,
arvesse võtame, et ainuüksi Londonis
teenistuses seisavad 23.000 meespolitsei-
nikku ning — 50 naisametnikku (üle ter-
ve Inglismaa on ametisse võetud ümmargu-
selt 150 naisametnikku). See asjaolu
seletab, võib olla, veel omalt poolt, mis-
pärast pole silmnähtavaid tagajärgi nais-
politsei senini saavutanud.

Berliini keskaadresslauast.

Berliini keskaadresslaud on selleks ar-
hiiviks, millest võib leida kõiksuguseid
andmeid kõikide nende inimeste kohta,
kes kunagi elus pikemat aega Berliinis
peatusid — välja arvatud iseenesest
mõista sarnased isikud, kes oma „elu-
kutse“ ja tegude tõttu päevavalget kardav-
vad ja sunnitud on oma elukohta saladu-
ses hoidma ning ebaõigeid teateid oma
isiku kohta andma. Nemed kaovad jäl-
jetult suurlinna, harilikult küll mitte iga-
veseks ajaks, vaid ainult kuni — kinni-
võtmiseni politsei poolt. Kuid kuritegi-
jate otsimiseks ja nende kohta teadete
saamiseks pole keskaadresslaud sisse
seatud, sellel asutusel on sootu teised
ülesanded täita. Siia jooksevad kokku
niidid kõikidest Suur-Berliini politsei
jaoskondadest. Ja sellest teadete kogu-
mise keskbüroost saavad tarvilikke ja
soovitud teateid üksikute isikute kohta
nii hästi ametasutused, kui ka eraasutu-
sed ja eraisikud. Arhiivi suurusest, siin
registreeritud surnute ja elusolevate isi-

kute arvust, tööst, mis kõne all olevas
keskbüroos tuleb teha ja mis lõpmata suur
on, annavad mõned üksikud arvud väi-
kese ettekujutuse. 88 tuppa on mahuta-
tud mitte enam ega vähem kui ümmargu-
selt 48.000 registri kasti ning igas sarna-
ses kastikeses leidub 400 registreerimis-
lehte, teiste sõnadega, praegu on Berliini
keskaadresslauas olemas üle 19 miljoni
registreerimislehe; keskaadresslaua töö
tegemiseks on ametis 300 ametnikku.

Berliini keskaadresslaud asutati 1836. a.
peale uue perekonna seisu registreerimise
korra sisseseadmist. Tähendatud aastal
pandi alus õieti möllimise registrile, mis
osaliselt veel tänapäevani püsinud. Esi-
algu pandi rõhku ainult mõnede üksikute
andmete peale iga isiku suhtes, kõige
pealt märgiti ära: sündimise koht, vana-
dus — sündimise aasta ja kuupäev —
ning elukutse. Kuid juba 1874. aastal
võeti tähtsaid muudatusi registreerimise
süsteemis ette. Kõiksugused üksikutesse
isikutesse ja nende perekonna seisu puu-

tuvad teated pidid keskaadresslauda üle antama. Andmed, mis omal ajal ainult kirikule teatavaks tehti, pidid registreerimise büroodesse edasi antud saama, nagu sündimised, surmajuhtumised, abiellumised, abielu lahutamised jne. Registreerimise büroodele aga tehti kohuseks kõiki sarnaseid andmeid viivitamata keskaadresslausele edasi anda. Keskaadresslause kanti sarnasel teel saadud teated vastava isiku registreerimislehte: adopteerimised, nimede muutmised, legitimeerimised, arusaadavalt ka sündimised, surmajuhtumised jne. Nii on praegu võimalik tervete perekondade elulugu keskaadresslause jälgida. Kui, näiteks, võtame registreerimislehe, mis alatud 1836. aastal, siis võib vastava perekonna elulugu jälgida kuni Berliinist lahkumiseni, olemas kuni 1866. aastani, s. o. kolmekümne aasta jooksul. Meie saame teada, et mehel kolm naist oli, et esimene neist suri, teine end mehest lahutada lasi, saame teada, mitu last meid huvitaval isikul oli ja ka laste edaspidist saatust. Mees ise sõitis ütleme 1866. aastal Berliinist ära, sealt jäädavalt lahkudes: Berliini keskaadresslaud meile ka mingisuguseid teateid enam tema kohta ei anna. Laste elulugu jälgime erilistel registreerimislehtedel. Nii pea kui lapsed vanemate juurest kolivad ehk aga abielluvad, hakatakse nende kohta erilisi registreerimislehti pidama.

Iga päev tulevad möllimise teated kõikidest politsei jaoskondadest keskaadresslausele. Möllimise leht on aluseks vastava sissekande tegemiseks, leht saadetakse peale tarvitamist ja isiku registreerimist otsekohe jälle politsei jaoskonda tagasi. Rasked korteriolud on põhjuseks sellele, et praegusel ajal hoopis vähem uusi sissemõllimisi ette tuleb kui enne maailma sõja algust. Igavesed ümberkolimised, mis varematal aastatel iga veerand aasta möödumisel ette võeti, on kadunud. Selle vastu aga on võõraste sissemõllimised arvu poolest praegu peaaegu sama suured, kui enne sõda, olgugi, et see arv oli vahepeal juba õige tuntuvalt langenud. Keskmise igapäevane võõraste möllimiste arv on ümmarguselt 6000. Mis puütub teadete andmisel, siis nõutakse keskmiselt päevas teateid umbes 2000 isiku kohta, aastas antakse ligi kaudu 700.000 isiku kohta teateid. Ainuüksi registreerimise kastide juures, millistest ülal oli jutt, on ametis 200 amet-

nikku. Kõik uued sissekandmised peavad otsekohe peale teadete saamist sündima; vastused kirjade peale saadetakse kirjade saatmise päeval; see on kõik tarvilik selleks, et segadusi asjaajamises ei tuleks ja suur, komplitseeritud aparaat lonkama ei hakkaks. Kõik küsimused üksikute isikute kohta sorteeritakse otsekohe peale nende kättesaamist ametnikkude poolt ning jaotatakse jaoskondade järele ära ja pannakse vastavatesse sahtlitesse. Viimastest saavad küsimuslehti need ametnikud kätte, kes otsekohe peavad teateid andma. Kui andmed käes, pannakse küsimuse leht ühes vastusega erilistele riulitele, kust neid need ametnikud saavad, kes palutud teateid juba publikule otsekohe edasi annavad. Kohutuasutused, maksuasutused, hoolekande asutused, väljamaa konsulaadid, kaupmehed jne. — need on keskaadresslause peakliendid. Keskaadresslause ooteruumis leidub iga päev keskmiselt 600 kuni 800 inimest, kellel vaja mitmesuguseid teateid ühe või teise isiku kohta. Sarnase suure tarvitajate arvu juures on arusaadav, et terve aparaat peab täpselt töötama ja hästi organiseeritud olema, sest väiksemad korrarikkumised ja hooletused võivad terve asutuse tööd paraliseerida. Keskaadressbüroo kaotab oma mõtte, kui, näiteks, andmeid ühe või teise isiku kohta pole võimalik saada selle tõttu, et vastav registreerimisleht on kas üldse kaotsi läinud ehk aga jälle kogemata teise kastikesse sattunud, kust keegi ei tea seda otsida. Teadete palumine sünnib selle läbi, et valmistrikitud formulaar täidetakse ja ametnikule antakse. Leht läheb järgmisse tuppa ja tuleb lõpuks juba kirjeldatud teel paluja kätte tagasi — terve see protseduur ei võta võrdlemisi palju aega, kui arvesse võtta büroo suurust ja olemasolevate registreerimislehtede rohkust. Harilikult on teated käes peale poole tunnilise ootamise, kõige rohkem läheb kolmveerand tundi ootamise peale. Siiski saame üldiselt suurema summa raisatud aega, kui meie ette kujutame, et, näiteks, iga päev 700 inimest peavad igaüks 40 minutit ootama, saame iga päeva kohta ligikaudu 470 tundi raisatud aega — kaunis soliidne arv!

Suurem osa järelpärimistest käib isikute kohta, kes on oma aadressi muutnud. Sarnaste küsimuste peale võib aga vastust saada ainult niisugusel juhtumisel,

kui küsijal võimalik on ülesanda vastava isiku täieline nimi, vanadus ja viimane elukoht Berliinis. Peanõue on siin sündimise aasta, kui seda võimalik nimetada pole, siis vastust ei anta, sest väga rohkelise ühenimeliste isikute arvu juures pole võimalik teist viisi kindlaks teha, missuguse, näiteks, Schulze või Mülleri kohta nimelt andmeid soovitakse. Kuid isegi siis, kui kõik andmed teada, ei anta igakord soovitud aadressi teada. See asjaolu ripub sellest ära, et mõnede isikute aadresside teatamine teistele on vastavate asutuste poolt keelatud avaliku korra ja julgeoleku huvides. Näiteks, ei anta kunagi meesterahvale, kes lõbunaisterahva kulul elas (kelle kohta see muidugi teada on ja kes selle eest on vastutusele võetud), tema endise sõbranna aadressi teada. Ka ei anta tihti kohtu poolt karistatud isikutele nende tunnistajate aadresse teada, kellede tunnistuste põhjal neid isikuid just karistati. Muidugi mõista saab iga isik ise enese kohta kõiki teateid, mis mõnikord tähtis, kui keegi tahab teada, kus tema, näiteks, Berliinis on elanud jne. Mis puutub teistesse isikutesse, siis on võõrastele, eraisikutele teadete andmine piiratud: teada antakse ainult aadress ja võimaluse korral vanadus. Ärimehed võivad keskaadresslauas teada saada, kas küsimuse all olev isik täieealine on, kas teatava isiku naine võib iseseisvalt oma äriasju ajada, kas naisklient on vallaline või abielus. Ka kodakondsuse kohta antakse andmeid, mitte aga usutunnistuse kohta, sest usk on igaühe eraasi. Selle vastu aga antakse ametasutustele, notariustele ja asjast huvitatud isikutele (viimastele aga ainult vastavate volituste ehk dokumentide ettenäitamisel) välja andmed ka eestkostmistele jne. kohta. Teadete andmise eest tuleb tasu maksta ja nimelt 1923. aastal maksmapandud taksid alusel — 1 mark (90 Eesti marka) teadete andmise eest ühe isiku suhtes ja 2 marka vastava kinnitatud kirjaliku teadete andmise eest.

Peale hariliku perekonnaseisu registri on samas keskaadressbüroos olemas veel karistatute register, mis on õige täielik.

Iga isiku registreerimislehest võib otsekohe näha, kas isik figureerib karistatute registris või mitte. Kui ametasutustest — ka kriminaalpolitseist — järelepärimised tulevad ühe või teise isiku karistamise kohta, vaadatakse esmalt läbi küsimuse all oleva isiku registreerimisleht, kas sellel mingisugune märkus karistuvuse kohta olemas või mitte. Siis otsitakse karistatute registrist lähemaid teateid vastava isiku karistuvuse kohta. Keskaadresslaua ametnikkudele on kindlad juhtnöörid antud, millal ja kellele nemad võivad andmeid anda üksikute isikute karistuvuse kohta, nende juhtnööride täitmise üle valvatakse väga täpselt. Kui keegi soovib, et tema saaks karistatute registrist maha tõmmatud, peab tema selleks palve avaldama. 9. aprilli 1920. a. seaduse järele loetakse karistused aegunuks: alaealiste suhtes, kui karistused väiksemad, peale 3-aastase tähtaja möödumist, kui karistused rasked — peale 6-aastase tähtaja möödumist; täieealiste kohta on normiks viis, resp. kümme aastat. Karistuste mahakustutamine karistusregistrist võib sündida kui loetletud tähtaegade kahekordne aeg möödunud, ainult täieealiste suhtes, kes raskema karistuse osaliseks saanud, on erand tehtud — nemad võivad juba peale 16-aastase tähtaja möödumist karistatute registrist mahakustutatud saada. Suurema tähtsuse omab karistatute register eraisikutele ainult siis, kui on vaja saada mingisugusel põhjusel tunnistust karistamatuse kohta. Sarnane tunnistus antakse eraisikutele välja ainult teatava isiku enese kohta. Isik, kes sarnase tunnistuse järele ilmub, peab tema isikut tõendava dokumendi vastavast politsei jaoskonnast kaasa võtma. Siiski olevat juhtumisi ette tulnud, et võõrastele isikutele võltsitud politsei tunnistuste alusel niisugused tunnistused karistamatuse kohta välja anti. Eriti palju juhtumisi olevat ette tulnud maailmasõja algul, kus kohtu poolt karistatud isikud omale valenime peale väljaantud tunnistusi muretsesid, et pääseda vabatahtlikkudena sõjaväkke.

Rakvere kriminaalpolitsei jaoskonna ülem A. Purri.

A. Purri sündis 21. märtsil 1880. aastal Viljandi maakonnas. Esialgse hariduse sai Tarvastu kihelkonnakoolis, kuna hiljem

eratundide varal gümnaasiumi lõpueksamini sooritas, ning 1919.—1921. a. võttis tema kuulajana osa kohtupalati juures

A. Purri.

olevatest kursustest. 1900. kuni 1905. aastani teenis A. Purri vallakooliõpetaja-

jana, siis kirjutajana, esiteks Tartu maakonna II jsk. asjade komissari juures, pärast Tartu kreisiülema I. jsk. noorema abilise juures. 20. juulist 1906. a. astus A. Purri politsei teenistusse, alguses kordnikuna, siis Tartu linna pol. II. jsk. ülevaatajana, millisel kohal püsis kuni 1914. a. 1. juulist 1914. a. oli tema kriminaalpolitsei teenistuses kuni 1917. a. 1. maist 1920. a. arvates määrati A. Purri kaitsepolitsei ülema abi kohusetäitjaks, 12. aprillil 1922. a. kaitsepolitsei Viru jsk. ülema kohusetäitjaks ja 1. jaanuarist 1924. a. kaitsepolitsei peavalitsuse registreerimise osakonna juhatajaks. 2. juulist 1924. a. määrati A. Purri politsei peavalitsuse kaitsepolitsei osakonna registreerimise toimkonna ülemaks, 6. detsembril selsamal aastal Tallinna jaoskonna ülema abi kohusetäitjaks Viljandi. ja 23. märtsist s. a. kriminaalpolitsei Rakvere jsk. ülemaks.

Õöl vastu 9. septembril 1920. a. sai A. Purri kommunistilise trükikoja tabamisel vastastikusel tuleandmisel haavata.

Hiljuti pühitses A. Purri oma 25-aastast ametitjuubeli.

Soovime jubilaarile palju õnne ja edu tema edaspidises tegevuses.

Spordi alalt.

Tallinna politsei ratsareservi ratsavõistlused ja mängud.

1. novembril peeti ülalnimetatud võistlusi Tallinna hipodroomil 30-al võistluspäeval. Pealtvaatajaid oli rohkesti, selle peale vaatamata, et oli külm ilm. Kõne all olevad võistlused olid, kui sellesarnased, esimesed, kus politseil oli võimalus avalikkuse ees esineda ja oma võimisi demonstreerida. Peale võistlusest osavõtjate paraadi vastuvõtmist h-ra Siseministri poolt, järgnesid võistlused.

Esimesena alustatakse mõõgaga raiumist h-ra Siseministri poolt annetatud auhinna peale. Osavõtjaid kuus. Esimese auhinna omandas raiooni ülem Aamann, teise kordnik Ausmann ja kolmanda v. kordnik Oissaar. Võistlejate hulgast torkas silma kordnik Ausmann, kes kiire traavi juures puhtalt ja ratsamehelikult mõõga üle valitses.

Hobuste mahavõtmise eest sai auhinna kordnik E. Mõistlik.

Sõit üle takistuste: esimene auhind raiooni ülem Võigemast, omandas ühtlasi kaitsepolitsei Tallinna jsk. ülema poolt annetatud auhinna. Olgu tähendatud, et Võigemast väärib täieulatuslist kiitust puhtalt üle takistuste sõidu eest. Teine auhind vanem kordnik Kivimägi. Kolmas kordnik Lammas.

Reservi ülem Freudenstein omandas kaks auhinda väljaõpetamise eest ja nimelt pruudi röövimise ja kuritegija sadulasse haaramise, samuti ka püstisõitmise eest.

Paaris voltisheerimise eest omandas auhinna kordnik Mõistlik ja rätikute korjamise eest — vanem kordnik Oissaar. Viimase numbri täitmine oleks vajanud pikemat ettevalmistust.

Oissaar'ile langes V. J. Gorbatshev'i poolt annetatud auhind püstisõidu eest üle takistuste ühel hobusel.

Kordnik Mõistlik osutus hea rebasena,

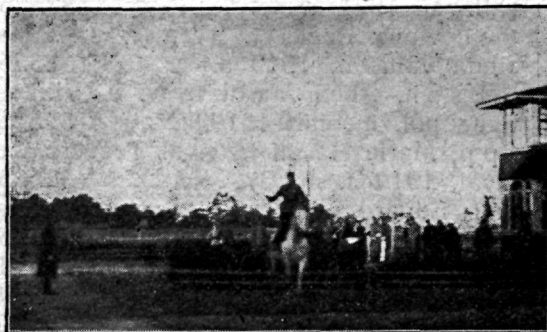
mil puhul 1000 mk. võitis, kuna püüdja kordnik Schmidt omandas auhinna.

Kiire riietumise ja alarmi puhul saduldamise eest omandasid auhinnad, esimese kordnik Peime, teise vanem kordnik Seiton ja kolmanda kordnik Prantsmann.

Arvestades lühikese ettevalmistamis-

ajaga, võib võistlusi täiesti kordaläinuiks pidada. Praeguse meeskonna tahega arvestades võib julgesti loota, et järgmised võistlused mitmevõrra edurikkamad saavad olema.

Seks võistluste korraldajatele ja võistlejatele jõudu.
Ref.

Ametlik osa.

Politsei peavalitsuse ülema käsukirjaga 28. oktoobrist s. a. nr. 63

on Petseri maakonna politsei ülema abi k. t. Gustav Uussaar paigutatud ümber teenistuse huvides ja G. Uussaar'i enese soovil Võru maakonna politsei 2. jaoskonna ülema kohale.

Kriminaalpolitsei Tallinna jaoskonna van. ametnik Konstantin Aug ja kriminaalpolitsei Tartu jaoskonna van. ametnik Johannes Ernits on paigutatud teenistuse huvides ümber üks teise kohale, 1. novembrist s. a. arvates.

Kriminaalpolitsei Tartu jaoskonna vanematele ametnikkudele J. Liivak'ile ja P. Pedaja'le on määratud kummagile 3000 marka autasu, energilise teenistuse eest kuritegijate jälgimisel ja tabamisel.

Kriminaalpolitsei Pärnu jaoskonna registreerijale O. Vaher'ile on määratud 2000 marka autasu tagaotsitava kuritegija kohta teadete muretsemisel ülesnäidatud hoolsuse eest, mille tõttu kuritegija sai tabatud.

Politsei peavalitsuse ringkiri 29. oktoobrist s. a. nr. 3289 — politsei ülematele.

Mõned välispolitsei ametnikud on oma peale täita võtnud kohtuotsusi tsiviil-asjus, kus otsuse täitmine kohtuniku poolt kohtupriistavite peale oli pandud.

Seda ei tohi enam ette tulla. Politsei-ametnik on õigustatud ja kohustatud kohtuotsuste täitmist tsiviil-asjus oma peale võtma ainult siis, kui ta kohtuniku poolt otsuse täitjaks on määratud.

Väljaandja: **Siseministeeriumi administratiiv-ala kirjastus.** Vastutav toimetaja: **E. Maddison.**

Tegev toimetaja: **O. Angelus.**

K u u l u t u s e d.

Tunnustatakse maksvusetuks järgmised isikutunnistused:

- K õ s s, Jüri Jaani p., v. a. Olustvere vallav. (32525)
- T e h v a n, Albert Liisa p., v. a. Palamuse vallaval. 1921 a. (32525)
- M u n i, Anna Peetri t., v. a. Vana-Tänasilma vallaval. 1919 a. (32525)
- J a a k s o n, Anna Mardi t., v. a. Viljandi linna pol. ülemalt 1919 a. (32525)
- K a p p, Marie Hansu t., v. a. Taevere vallaval. 1919 a. nr. 27. (32525)
- S a a r, Eduard Jaani p., v. a. Uusna vallaval. (32525)
- S a l b e r g, Alviine Peetri t., v. a. Tall. linna pol. 6. jsk. 20. 7. 21 a. nr. 9468. (32620)
- K l e i n h o f f, Otto Jaani p., v. a. Tall. linna pol. 6. jsk. 31. 3. 22 a. nr. 10253. (32621)
- S c h r i l p o n i s, Nikolai Hippoliti p., v. a. Tall. linna pol. 6. jsk. 11. 7. 22 a. nr. 10583. (32622)
- S t o l t s m a n n, Herman Hermani p., v. a. Tall. linna pol. 2. jsk. 22. 6. 20 a. nr. 10096. (32624)
- R a m m o, Karl Hansu p., v. a. Tall. linna pol. 6. jsk. 4. 5. 25 a. nr. 510. (32625)
- K u u s k, Oskar Ado p., v. a. Leisi vallaval. 21. 10. 24 a. nr. 108. (32782)
- P õ l l u ä ä r, Aleksander Joosepi p., v. a. Uuemõisa vallaval. 1920 a. nr. 366. (32784)
- V ä ä r t n õ u, Georg Stefani p., v. a. Maasi vallaval. 25. 1. 25 a. nr. 253. (32787)
- S a n n i k, August Karli p., v. a. Kogula vallaval. 25. 10. 21 a. nr. 84. (32788)
- K u m p a s, Georgi Ivani p., v. a. Hellama vallaval. 6. 10. 20 a. nr. 625. (32790)
- V ä ä r t n õ u, Juulia Jaani t., v. a. Muhu-Suure vallaval. 1922 a. nr. 1092. (32791)
- P a u t s, Ellena Mihaili t., v. a. Tall. linna pol. 3. jsk. 9. 12. 21 a. nr. 15194. (32868)
- L a n d m a n n, Maria Mari t., v. a. Asoküla vallaval. 20. 9. 21 a. nr. 103. (32869)
- L ä ä t s, Lisette Ado t., v. a. Tall. linna pol. 6. jsk. 4. 8. 24 a. nr. 1820. (32870)
- L i i v a, Karl Jaani p., v. a. Keila vallaval. 7. 3. 22 a. nr. 2265. (32871)
- U h v e r, Johannes Johani p., v. a. Keila vallaval. 7. 5. 20 a. nr. 1751. (32872)
- K u l l, Daniel Priido p., v. a. Torgu vallaval. 21. 5. 20 a. nr. 545. (32873)
- T e r a s, Paul Peetri p., v. a. Kärkla vallaval. 20. 9. 22 a. nr. 827. (32874)
- N õ m b e r g, Johannes Jüri p., v. a. Laitse vallaval. 6. 1. 20 a. nr. 341. (32875)
- E v e s t u s, Karl Karli p., v. a. Varbola vallaval. 15. 12. 19 a. nr. 177. (32876)
- Õ i s m a n n, Julius Tõnise p., v. a. Paadremaa vallaval. 27. 1. 25 a. nr. 290/153886. (33224)
- T a m b e r g, Karl Jaani p., v. a. Massu vallaval. 31. 12. 19 a. nr. 766. (33225)
- P õ d r a, Pauline Ado t., v. a. Leisi vallaval. 25. 11. 20 a. nr. 642. (33226)
- R o o s i l e h t, Anton Jaani p., v. a. Veltsa vallaval. 10. 12. 19 a. nr. 1. (33228)
- H a k m a n n, Jaan Ado p., v. a. Veltsa vallaval. 18. 2. 24 a. nr. 6. (33229)
- P a l u, Ivan Jüri p., v. a. Paatsalu vallaval. 31. 8. 20 a. nr. 683. (33231)
- L e i t, Jaan Priidiku p., v. a. Tall. linna pol. 6. jsk. 11. 12. 19 a. nr. 3450. (33232)
- L o t t a m õ i s a (Lotta), Arnold Jaani p., v. a. Palupera vallaval. 21. 1. 20 a. nr. 308. (33305)
- L o t a m õ i s a, Rosalie Maie t., v. a. Valguta vallaval. 19. 12. 19 a. nr. 276. (33306)
- L o t a m õ i s a, Meeta Augusti t., v. a. Valguta vallaval. 10. 1. 22 a. nr. 6. (33307)
- T i m s e (Altosaar), Aliide Johani t., v. a. Valguta vallaval. 30. 12. 19 a. nr. 422. (33308)
- B a r b a r o v, Vladimir Feodori p., v. a. Meeri vallaval. 22. 3. 22 a. nr. 900. (33309)
- J ä r v, Eduard Johani p., v. a. Vastseliina vallaval. 24. 4. 25 a. nr. 96. (33310)
- P o r o s o n, Salme Liisa t., v. a. Vana-Kuuste vallaval. 28. 12. 19 a. nr. 315. (33311)
- S ö ö t, Voldemar Peetri p., v. a. Uderna vallaval. 15. 1. 25 a. nr. 10. (33312)
- L i l l, Peeter Peetri p., v. a. Rannu vallaval. 30. 12. 20 a. nr. 755. (33313)
- L o i m, Mart Kristjani p., v. a. Rannu vallaval. 5. 12. 19 a. nr. 142. (33314)
- F e l d m a u s, Richard Johannes Johani p., v. a. Hellenurme vallaval. 5. 3. 25 a. nr. 47. (33315)

Peet, Ines Augusti t., v. a. Tall. linna pol. 6. jsk. 7. 6. 22 a. nr. 10451. (33316)

Vard, Markus Andrese p., v. a. Tartu linna pol. 1. jsk. 24. 11. 19 a. nr. 511. (33285)

Punt, Johannes Jaani p., v. a. Pangodi vallaval. 21. 1. 20 a. nr. 251. (33303)

Paap, Adele Gabrieli t., v. a. Tartu linna pol. 1. jsk. 29. 11. 19 a. nr. 1810. (33323)

Burenkov, Jakob Ivani p., v. a. Kasepää vallaval. 15. 12. 19 a. nr. 2031. (33321)

Koppel, Jaan Pauli p., v. a. Kuigatsi vallaval. 12. 5. 25 a. nr. 127. (33320)

Käppa, Johan Augusti p., v. a. Hellenurme vallaval. 10. 2. 22 a. nr. 199. (33319)

Rätsep, Aleksander Matto p., v. a. Rannu vallaval. 4. 10. 23 a. nr. 88. (33318)

Sukk, Juhan Jaani p., v. a. Hellenurme vallaval. 15. 5. 23 a. nr. 10. (33325)

Paavel, Kustas Kustase p., v. a. Tall. linna pol. 5. jsk. 11. 12. 20 a. nr. 3080. (33428)

Saviauk, Kreet Jüri t., v. a. Lõve vallaval. 10. 9. 20 a. nr. 304. (33429)

Assmann, Karl Jüri p., v. a. Kolovere vallaval. 31. 12. 19 a. nr. 195. (33430)

Vetmann, Priidik Tõnise p., v. a. Tall. linna pol. 5. jsk. 20. 11. 23 a. nr. 1939. (33431)

Kõiv, Marie Jaani t., v. a. Krabi vallaval. 11. 12. 19 a. nr. 42. (33562)

Krasna, Ida Jakobi t., v. a. Vastseliina vallaval. 15. 12. 19 a. nr. 127. (33563)

Hinn, Samuel Jakobi p., v. a. Vastseliina vallaval. 29. 4. 20 a. nr. 1071. (33564)

Tolk, August Jaani p., v. a. Kasaritsa vallaval. 14. 12. 19 a. nr. 77. (33565)

Raitar, Anette Peetri t., v. a. Võru vallaval. 13. 12. 19 a. nr. 213. (33566)

Raitar, Osvald Peetri p., v. a. Võru vallaval. 31. 12. 19 a. nr. 550. (33567)

Ploom, Aliide Jaani t., v. a. Krabi vallaval. 19. 12. 19 a. nr. 108. (33568)

Ploom, Jakob Peetri p., v. a. Krabi vallaval. 29. 1. 24 a. nr. 42. (33569)

Tann, Rudolf Johani p., v. a. Aleksandri vallaval. 6. 12. 19 a. nr. 100. (33571)

Bibikov, Ernst Aleksandri p., v. a. Vastseliina vallaval. 19. 7. 21 a. nr. 1314. (33570)

Saks, Johannes Peetri p., v. a. Aleksandri vallaval. 27. 9. 20 a. nr. 1119. (33572)

Kalma, Vidrik Tanila p., v. a. Haanja vallaval. 22. 11. 20 a. nr. 1145. (33573)

Vodi, Jakob Jaani p., v. a. Haanja vallaval. 28. 12. 19 a. nr. 239. (33574)

Leivits, Anna Jaagu t., v. a. Viljandi linna pol. ülemalt 3. 9. 20 a. nr. 7039. (33728)

TEADAANNE.

Järva maakonna politsei 2 jaoskonna ülem annab teada, et 20 novembril 1925 a. kell 10 hommiku müüakse Võhmata vallas, Karino asunduses **enampakkumisel** Jüri Tirmanni päralt olev varandus, mis koosneb 1 korviga mootorjalgrattast, firma „Lauren & Kleemet“, pruugitud, 5^{1/2} hobuse jõuline, hinnatud 25000 marga peale, mitmesuguse maksu sissenõudmiseks. Müüdavaid asju võib näha oksjoni päeval.

Pakkumine algab hinnatud summast.

Järva-Jaanis, 3. nov. 1925. a.

Nr. 2970, 3069, 3095, 3107.

Jaoskonna ülema k. t.: M. LEMBIT.

Restoraan

„DRAAMAKELDER“

Jaani tän. nr. 5. Draamateatri all.

Kõnetraat 565.

Eeskujulik köök! Odavad hinnad!

Kodumaa ja väljamaa liköörid, veinid, napsid ja õlled.

Soe hommikueine suures väljavalikus kella 10—1.

Lõuna kella 1—5.

Söögid à la carte igal ajal.

Muusika kella 3—5 ja 8—12.

Restoraanipidaja.

G. SCHEEL & Ko.

Talinnas.

Asutatud 1884. a.

Toimetab kõiksugu pangaärilisi
transaktsioone.

EESTI MEHAANILISE PUUTÖÖSTUSE AKTSIASELTS

A. M. LUTHER

TALLINNAS,

===== VALMISTAB: =====

MÖÖBLIT, VINEER-KARTONGE, -KOHVRID,
-KOOLIRANITSAID, -AKTIMAPPE, -KÄSI-
TRUMLID, -TOOLIPÕHJU, -PLATESID,
-LABIDAID jne.

MÜÜGIKOHAD: Tallinnas: Vana Posti tän. nr. 9. Tartus:
E. V. Jürgens'i juures, Vana tän. nr. 17. Valgas: P. Saretok'i
juures, Kesk tän. nr. 15. Petseris: E. Nassar'i juures, kauba-
reas. Viljandis: R. Eitelberg'i juures. Võrus: J. Kiesler'i
juures, Tartu tän. nr. 11. Rakveres: Roman Jürgens'i juures.
Pärnus: J. D. Ammende juures.